

Quan he sabut que el meu oncle havia mort d'una guitza de mula —li donava terrossos per farratge— he deixat l'Hostal i, pels passos de Vall-llonga, he arribat al Priorat de Desvalls. He vorejat, tot fent marrada, els torrents de Foix i de Lladurs per arribar a un planell on un vol de corbs, senyorívols malgrat la llegenda i planyívols de llur dissort, ha ombrejat, un moment, les pregoneses dels erms que reivindiquen, monòtons, el meu nom. Volia parlar amb el senyor Rector, però caçava el mussol pels baixos del serrat de Busa i m'ha rebut, en hoste, un pastor que gaudeix, als Torrents, del benefici d'aixoplugar-se al casolot que ha estatjat els meus. Té el seu culte propi, descaradament heretge, i en els dies filtrats adora el Sol i la Lluna, més alts que tots, segons ell, i els ofrena formatges invocats i olives al quadrant màgic. En temps de fretura, crema herbes macerades, pels tucs més alts, i conjura els astres. Del fons de la petxina de la pila baptismal de la Parròquia n'ha tret uns pergamins matxucats i, allisant-los, grosser, amb el palmell de la mà, m'ha assenyalat, amb un ditàs d'on brollaven herbes nodrides amb fang adobat, un paràgraf on el meu nom es repetia, amb insolent prestigi, a cada ratlla.—*Tot això, ha dit, és d'un tal Foix, hereu d'una nissaga morta i que ningú no sap on ronca*—. No li he dit que era jo, però li he demanat que em deixés els més vells dels seus vestits de pastor, els hi he canviat pels meus i, bastó en mà, recorro dia i nit, amb bous magres i cabres deslletades, el vell reialme del Cardoner, on, durant segles, els meus han plantat l'ullastre.

J. V. Foix

Del «Diari 1918»